

KORTİZON HORMONU FAZLALIĞI (CUSHİNG SENDROMU)

Dr. Şükrü YENİCE

Dahiliye (İç Hastalıkları) Uzmanı ve Hematoloji (Kan Hastalıkları) Uzmanı

Kurtuluş Mahallesi

Atatürk Bulvarı (Yeni Devlet Hastanesi Yolu Üzeri)

No: 61, Kat: 1 / NAZİLLİ

Tel: 0 256 312 94 19, 0 505 218 60 57

E-posta: syenice@superonline.com

Ünlü sinema sanatçısı Türkan Şoray ve şarkıcı-söz yazarı Sezen Aksu'nun rahatsızlıkları sebebi ile kamuoyunca tanınan Cushing sendromu daha önceden sadece biz doktorlar ve hastalığı yaşayanlar tarafından biliniyordu. Cushing sendromu vücudun aşırı kortizon hormonuna maruz kalması sonucu ortaya çıkan olağandışı belirtilere denir. İlk olarak Harvey Cushing adında bir bilim adamı tarafından tanımlandığı için bu ad verilmiştir. Başlıca sebebi vücutta aşırı kortizon üretimidir. Kortizon böbrek üstü bezinde üretilen bir hormondur. Bu salgı bezinin hormon üretimi ise beyin ön tarafındaki hipofiz bezinin kontrolündedir. Vücudun kortizon ihtiyacına göre hipofiz bezinden böbrek üstü bezine kortizon üretimini artırması veya kısması için sinyal gider. Bu sinyali götüren ACTH (adrenocorticotropin hormon) adı verilen hormondur. Herhangi bir sebepten örneğin böbrek üstü bezindeki bir tümör yüzünden kortizon hormonu fazla üretilirse veya hipofizdeki bir tümör nedeniyle böbrek üstü bezini uyaran ACTH fazla salgılanırsa vücut fazla kortizon hormonu üretimi ile karşı karşıya gelir. Hipofiz bezinden aşırı ACTH üretilmesi sonucu ortaya çıkan kortizon fazlalığı tablosuna Cushing hastalığı denir. Böbrek üstü bezi tümörleri bazen kanser de olabilir. Nadiren kortizon hormonu normal yerinden yani böbrek üstü bezinden değil de bir başka organdan örneğin akciğere yerleşen bir tümörden salgılanabilir. Bu da aynı klinik belirtilere yol açar. Türkan Şoray'ın hastalığının sebebi sol böbrek üstü bezinin tümörü idi. Bu yüzden sanatçının sol böbrek üstü bezi ameliyatla alındı. Cushing sendromunun en sık rastlanan sebebi kortizon ilacının uzun süre ve yüksek dozda alınmasıdır. Sezen Aksu'nun hastalığının sebebi de ses tellerindeki ödemi çözmek için uygulanan kortizon tedavisinin doz ve süresinin uzaması idi. Kortizon içeren ilaçlar (kortikosteroid grubu ilaçlar) en çok romatoid artrit, astım, KOAH (tıkayıcı akciğer hastalıkları), lupus hastalığı gibi hastalıklarda bağışıklık sistemi aktivitesini baskılamak ve iltihabi reaksiyonu önlemek için uygulanır. Sezen Aksuda olduğu gibi iltihabi ödemleri çözmek için de kullanılır. Bir çok kanserin tedavisinde kortizon içeren ilaçlar kemoterapi ilaçlarının yanında verilir. Kortizon acil durumlarda şok tedavisinde, şiddetli ve hayatı tehdit eden alerji hallerinde (gıda alerjisi, arı-akrep sokması vb.) hayat kurtarıcıdır. Bazı hastalar başlarına gelen bir şiddetli alerji durumunda doktorun kortizon kullandığını görünce artık bu ilacı basit bir alerji-kaşıntı hapi gibi birbirlerine tavsiye etmeye başlıyorlar. Bu yüzden kaşıntıdan muzdarip insanlar kaşıntıya iyi geliyor diye uzun süre kortizon kullanıyorlar. Bu durumda ise kendi elleriyle vücut düzenlerini bozuyorlar. Kortizon fazlalığı vücutta ne gibi rahatsızlıklara sebep oluyor? Bir başka deyişle Cushing sendromunda ne gibi belirtiler ortaya çıkıyor?

- Cushing sendromunda hasta kısa zamanda şişmanlar fakat bu şişmanlama vücut ile orantısız bir yağlanmadır. Aşırı kortizon yüzünden yağ doku en çok yüz, göbek ve ensede

toplanır. Yağ toplanması nedeniyle yüz ay gibi yuvarlaktır. Buna “aydede yüz“ denir. Ensedede biriken yağ sebebiyle bu bölgede kamburumsu bir görünüm olur. Buna da “ buffalo hörgücü ” denir.

-Hastanın kolları ve bacakları bedeninin kalınlığı ile ters orantılı olarak incedir.

- Kortizonun cilt proteinlerine zarar vermesi ciltte incelmeye yol açar ve cilt kolay zedelenir, ince kılcal damarlar zayıflar, küçük çarpmalarda hemen morarma olur. Kalçada, karında, kollarda, bacaklarda çatlaklar şeklinde çizgilenmeler görülür. Karındaki çizgilenmeler kadınlardaki gebeliğe bağlı karın cildi çatlaklarına benzer. Yüz, göğüs ve omuzlarda lekeler, boyun cildinde esmerleşme olur. Yüz cildi kızarıklık ve kabarıktır. Hastanın tıknaz görünümü vardır.

Resimde Cushingli hastanın karın cildi çatlakları görülmektedir

-Hastaların bacakları şiştir (ödem vardır).

-Aşırı terleme söz konusudur.

-Kol, bacak, omuz ve kalça kasları güçsüzdür. Merdiven çıkmak bile zor gelir. Kemikleri zayıftır, günlük hayattaki olağan eşya kaldırma veya ani beden hareketleri bu kişilerde kemik kırılmalarına yol açabilir.

-Bağışıklık sistemi baskılandığı için vücudun herhangi bir yerinde çizik-kesik-böcek ısırığı vb yaralanmalar, enfeksiyonlar geç iyileşir.

-Hasta sürekli halsiz ve yorgundur, depresyona meyillidir. Kimi hasta gereksiz yere uygun olmayan koşullar ve mekanlarda gülme veya ağlama krizlerine girer.

-Bir çok hastada hipertansiyon mevcuttur.

-Yarıya yakın hastada kan şekeri yükselir, gizli veya aşikar şeker hastalığı ortaya çıkar.

-Sivilceler, mide ülseri, göz tansiyonu yükselmesi, katarakt, kadınlarda aşırı tüylenme ve adet bozuklukları diğer bulgulardır.

- Kadınlarda erkek tipi kıllanma olabilir.

-Hasta ocuksa büyüme geriliği vardır . Bazı ocuk hastalarda erken veya gecikmiş ergenlik olabilir.

İlacı bağlı Cushing'ten korunmak için gereksiz, rastgele, uzun süreli, yüksek doz kortizol kullanımından sakınmak gerekir. Bu sözüm özellikle müzmin kaşıntı veya eklem ağrısı Őikayeti olan ve kortizonu basit kaşıntı ilacı veya ağrı kesici gibi kullanan hastalaradır. Bu ilaçların sadece konunun uzmanı olan doktorun nerisi ile kullanılmasının zorunlu tutulmasında fayda vardır.

Tedavi: İy veya kötü huylu da olsa sebep hipofiz veya böbrek üstü bezi veya bir başka organ tümörü ise ilk tedavi seçeneği cerrahi tedavidir yani ameliyattır. Hastanın durumu ameliyata uygun değilse kortizon karşıtı ilaçlar kullanılabilir. Duruma göre-gerekiyorsa-radyoterapiden yararlanılabilir. Sebep kotikosteroid ilaçların kullanımı ise bu ilaç tedricen bırakılır.

Deęerli okuyucular hastalıksız-sorunsuz-sağlıklı ve mutlu bir ömür diliyorum